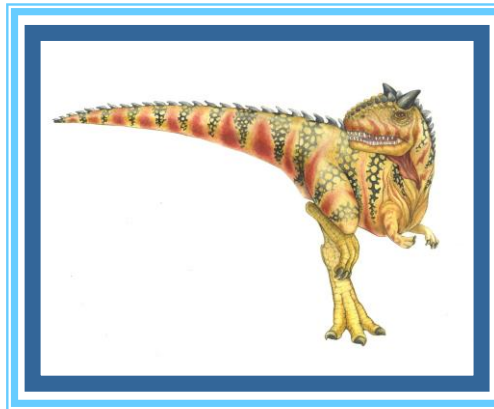

فصل ۶: ابزار همگام سازی

سرفصل

- پیش زمینه
- مشکل بخش بحرانی
- راه حل پترسون
- پشتیبانی سخت افزار برای همگام سازی
- قفل های درگیری متقابل (Mutex Locks)
- سیمافورها (Semaphores)
- مانیتورها (Monitors)
- سرزندگی (Liveness)
- ارزیابی

اهداف

- در این بخش موارد زیر شرح داده می شود:
- **مشکل بخش بحرانی و نمایش یک وضعیت مسابقه (Race Condition)**
- راه حل های سخت افزاری برای مشکل بخش بحرانی با استفاده از موانع حافظه (Memory Barriers)، عملیات مقایسه و تعویض (Compare-And-Swap) و متغیرهای اتمی (Atomic Variables)
- چگونگی استفاده از قفل های انحصار متقابل، سمافورها، مانیتورها و متغیرهای شرطی برای حل مشکل بخش بحرانی
- ارزیابی ابزارهایی که مشکل بخش بحرانی را در سناریوهای رقابت کم، متوسط و زیاد حل می کنند.

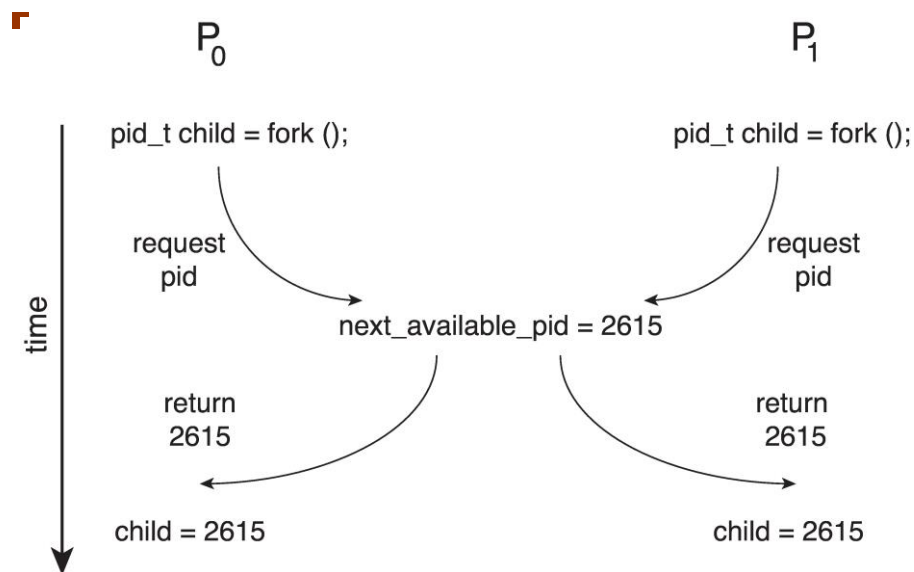
پیش زمینه

- فرایندها می توانند به طور همزمان اجرا شوند.
- ممکن است در هر زمانی قطع شوند و اجرای آنها به طور کامل به پایان نرسد.
- دسترسی همزمان به داده های مشترک ممکن است منجر به ناهمگونی داده شود
- حفظ انسجام داده به مکانیزم هایی برای اطمینان از اجرای منظم فرآیندهای همکاری نیاز دارد.
- در فصل ۴، مشکل را زمانی نشان دادیم که مسئله بافر محدود را با استفاده از یک شمارنده در نظر گرفتیم که به طور همزمان توسط تولید کننده و مصرف کننده به روز می شود. این امر منجر به وضعیت مسابقه (Race Condition) شد.

شرط مسابقه Race Condition

- فرآیندهای P_0 و P_1 با استفاده از فراخوانی سیستمی $\text{fork}()$ فرآیندهای فرزند ایجاد می کنند.
- وضعیت مسابقه بر روی متغیر هسته ای $\text{next_available_pid}$ که نشان دهنده شناسه فرآیند (pid) در دسترس بعدی است، رخ می دهد.

- اگر مکانیزمی برای جلوگیری از دسترسی همزمان فرآیندهای P_0 و P_1 به متغیر $\text{next_available_pid}$ وجود نداشته باشد، یک شناسه فرآیند (pid) یکسان می تواند به دو فرآیند مختلف اختصاص یابد!

مسئله ناحیه بحرانی

- سیستم با n فرآیند $\{p_0, p_1, \dots, p_{n-1}\}$ را در نظر بگیرید.
- هر فرآیند دارای ناحیه بحرانی از کد است که شامل دسترسی و تغییر متغیرهای مشترک، به روزرسانی جدول، نوشتن فایل و غیره می باشد.
- هنگامی که یک فرآیند در ناحیه بحرانی است، هیچ فرآیند دیگری نمی تواند در ناحیه بحرانی خود باشد.
- مسئله ناحیه بحرانی طراحی یک پروتکل برای حل این موضوع است.
- هر فرآیند باید در بخش ورود، مجوز ورود به بخش بحرانی را درخواست کند، پس از ناحیه بحرانی ممکن است بخش خروج را دنبال کند و سپس ناحیه باقیمانده را اجرا نماید.

بخش بحرانی

- General structure of process P_i

```
while (true) {
```

```
    entry section
```

ناحیه ورودی

```
    critical section
```

ناحیه بحرانی

```
    exit section
```

ناحیه خروجی

```
    remainder section
```

```
}
```


بخش بحرانی (ادامه)

■ راه‌کار مسئله ناحیه بحرانی باید این نیازمندی‌ها را برآورده کند.

• ۱- قاعده انحصار متقابل (Mutual Exclusion)

▶ اگر فرآیند P_i در حال اجرای بخش بحرانی خود است، پس هیچ فرآیند دیگری نمی‌تواند بخش بحرانی خود را اجرا کند.

• ۲- پیشرفت (Progress)

▶ اگر پردازشی در قسمت باقی مانده خود باشد در تصمیم‌گیری اینکه کدام پردازش وارد بخش بحرانی شود شرکت نمی‌کند. یعنی هیچ پردازشی نباید خارج از ناحیه بحرانی خود امکان بلوکه کردن پردازش‌های دیگر را داشته‌باشد.

• ۳- انتظار محدود (Bounded Waiting)

▶ یک برنامه منتظر برای ورود به ناحیه بحرانی نباید به‌طور نامحدود منتظر بماند.

• ۴- هر پردازشی با سرعت غیر صفر اجرا می‌شود ولی هیچ فرضی در مورد سرعت نسبی n فرآیند وجود ندارد.

راه کار مبتنی بر وقفه

- بخش ورود: قطع کردن وقفه ها (Disable Interrupts)
- بخش خروج: فعال کردن وقفه ها (Enable Interrupts)
- آیا این مشکل را حل خواهد کرد؟
- چه اتفاقی می افتد اگر بخش بحرانی کدی باشد که برای یک ساعت اجرا شود؟
- آیا برخی فرآیندها ممکن است گرسنه بمانند - هرگز وارد بخش بحرانی خود نشوند؟
- اگر دو پردازنده وجود داشته باشد چه؟

راه کار نرم افزاری ۱

■ راه حل دو فرآیند

■ فرض کنید دستورالعمل های بارگذاری و ذخیره سازی زبان ماشین اتمیک هستند؛ یعنی قابل وقفه نیستند. دو فرآیند یک متغیر مشترک دارند:

- **int turn;**

■ تغییر **turn** نشان می دهد که نوبت کدام فرآیند است تا وارد بخش بحرانی شود .

■ مقدار اولیه **turn** برابر با **i** تنظیم می شود.

Algorithm for Process P_i

```
while (true){
```

```
    while (turn == j);
```

```
    /* critical section */
```

```
    turn = j;
```

```
    /* remainder section */
```

```
}
```


Process P0:
while (true){

while (turn == 1);

/* critical section */

turn = 1;

/* remainder section */

}

Process P1:
while (true){

while (turn == 0);

/* critical section */

turn = 0;

/* remainder section */

}

مقدار اولیه $turn$ برابر با یک بوده و $p1$ به ناحیه بحرانی می‌رود در حالی پردازش دیگر در حلقه وایل منتظر هست. پس از خروج پردازش $p1$ متغیر $turn$ برابر 0 می‌شود. حال $p0$ وارد ناحیه بحرانی شده و خارج می‌شود. مقدار $turn$ 1 شده و پردازش $p1$ وارد ناحیه بحرانی می‌شود و در حین خروج $turn=0$ می‌شود. اگر فرض کنیم پردازش $p0$ در ناحیه باقی‌مانده به صورت طولانی باشد. شرط پیشرفت برای $p1$ نقض خواهد شد. زیرا $p1$ پس از تغییر $turn=0$ دیگر نمی‌تواند وارد ناحیه بحرانی خود شود.

صحبت راه کار نرم افزاری

■ انحصار متقابل حفظ می شود:

• فرآیند P_i فقط در صورتی وارد بخش بحرانی می شود که :

$$\text{turn} = i \quad \circ$$

• و turn نمی تواند همزمان ۰ و ۱ باشد.

■ اما در مورد الزام پیشرفت (Progress) و انتظار محدود (Bounded-Waiting) چه؟

■ راه حل بهبود یافته پترسون (راه کار نرم افزاری)

■ فرض کنید دستورالعمل های بارگذاری و ذخیره سازی زبان ماشین اتمی هستند؛ یعنی قابل وقفه نیستند. دو فرآیند دو متغیر مشترک دارند:

- **int turn;**
- **boolean flag[2]**

■ متغیر **turn** نشان می دهد که نوبت کدام فرآیند است تا وارد بخش بحرانی شود. آرایه **flag** برای نشان دادن آمادگی یک فرآیند برای ورود به بخش بحرانی استفاده می شود $flag[i] = true$ نشان می دهد که فرآیند P_i آماده است.

Algorithm for Process P_i

```
while (true) {  
  
    flag[i] = true;  
    turn = j;  
    while (flag[j] && turn == j)  
        ;  
  
    /* critical section */  
  
    flag[i] = false;  
  
    /* remainder section */  
  
}
```


Process P0:

```
while (true){
```

```
    flag[0] = true;
```

```
    turn = 1;
```

```
    while (flag[1] && turn == 1)
```

```
        ;
```

```
        /* critical section */
```

```
    flag[0] = false;
```

```
    /* remainder section */
```

```
}
```

Process P1:

```
while (true){
```

```
    flag[1] = true;
```

```
    turn = 0;
```

```
    while (flag[0] && turn == 0)
```

```
        ;
```

```
        /* critical section */
```

```
    flag[1] = false;
```

```
    /* remainder section */
```

```
}
```


صحت راه کار پترسون

■ قابل اثبات است که سه الزام بخش بحرانی رعایت می شوند:

1. درگیری متقابل حفظ می شود:

• فرآیند P_i فقط در صورتی وارد بخش بحرانی می شود که :

• یا $flag[j] = false$ یا اینکه $turn = i$

2. الزام پیشرفت برآورده می شود.

3. الزام انتظار محدود رعایت می شود.

راه کار پترسون و معماری مدرن

- اگرچه راه حل پترسون برای نشان دادن یک الگوریتم مفید است، اما تضمینی برای کارکرد آن روی معماری های مدرن وجود ندارد.
- برای بهبود عملکرد، پردازنده ها و/یا کامپایلرها ممکن است عملیات هایی که وابستگی ندارند را مرتب سازی مجدد (ترتیب دستورات جابجا شود) کنند.
- درک اینکه چرا این راه حل کار نمی کند برای درک بهتر شرایط مسابقه (Race Conditions) مفید است
- برای تک-رشته ای (Single-Threaded) این موضوع مشکلی ندارد زیرا نتیجه همیشه یکسان خواهد بود. برای چندرشته ای (Multithreaded) مرتب سازی مجدد ممکن است نتایج ناسازگار یا غیرمنتظره ایجاد کند.

مثال معماری مدرن

- Two threads share the data:
 boolean flag = false;
 int x = 0;
- Thread 1 performs
 while (!flag) ;
 print x
- Thread 2 performs
 x = 100;
 flag = true
- What is the expected output?

100

مثال معماری مدرن (ادامه)

با این حال، از آنجایی که متغیرهای `flag` و `x` مستقل از یکدیگر هستند، دستورالعمل‌های زیر:

```
flag = true;  
x = 100;
```

ممکن است برای رشته ۲ مرتب‌سازی مجدد شوند. اگر این اتفاق بیفتد، خروجی ممکن است ۰ شود!

Two threads share the data:

```
boolean flag = false;  
int x = 0;
```

Thread 1 performs

```
while (!flag)  
    ;  
print x
```

Thread 2 performs

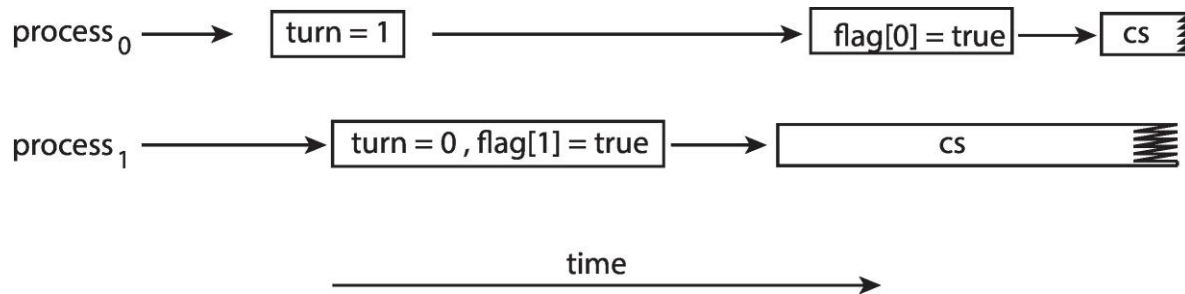
```
flag = true  
x = 100;
```

What is the expected output?

Peterson's Solution Revisited

■ اثر مرتب‌سازی مجدد دستورالعمل در راه‌حل پترسون

- این امر به هر دو فرآیند اجازه می‌دهد تا همزمان در بخش بحرانی خود باشند!
- برای اطمینان از اینکه راه‌حل پترسون به درستی روی معماری کامپیوتر مدرن کار می‌کند، باید از سد حافظه (Memory Barrier) استفاده کنیم.

سد حافظه

■ مدل‌های حافظه می‌توانند به دو دسته تقسیم شوند:

• **مرتب‌شده قوی** - (Strongly Ordered) جایی که یک تغییر در حافظه توسط یک پردازنده بلافاصله برای تمام پردازنده‌های دیگر قابل مشاهده است.

• **مرتب‌شده ضعیف** - (Weakly Ordered) جایی که یک تغییر حافظه توسط یک پردازنده ممکن است بلافاصله برای تمام پردازنده‌های دیگر قابل مشاهده نباشد.

■ **سد حافظه** (Memory Barrier) دستورالعملی است که هرگونه تغییر در حافظه را مجبور می‌کند به تمام پردازنده‌های دیگر منتقل (قابل مشاهده) شود.

دستور العمل سد حافظه

- هنگامی که دستورالعمل سد حافظه اجرا می‌شود، سیستم اطمینان می‌دهد که همه بارگذاری‌ها و ذخیره‌سازی‌ها (مثلاً یک متغیر) قبل از هر بارگذاری یا ذخیره‌سازی بعدی انجام شده و قابل مشاهده توسط پردازنده‌های دیگر هستند.
- بنابراین، حتی اگر دستورالعمل‌ها مرتب‌سازی مجدد شوند، سد حافظه تضمین می‌کند که عملیات ذخیره‌سازی در حافظه تکمیل شده و برای پردازنده‌های دیگر قبل از انجام عملیات بارگذاری یا ذخیره‌سازی بعدی قابل مشاهده است.

مثال سد حافظه

■ بازگشت به مثال اسلایدهای ۶,۱۷ تا ۶,۱۸

■ برای اطمینان از اینکه خروجی رشته ۱ برابر با ۱۰۰ باشد، می‌توانیم یک سد حافظه به دستورالعمل‌های زیر اضافه کنیم:

■ اکنون رشته ۱ موارد زیر را انجام می‌دهد:

```
■ while (!flag)
  memory_barrier();
  print x
```

■ رشته ۲ موارد زیر را انجام می‌دهد:

```
  x = 100;
  memory_barrier();
  flag = true
```

■ برای رشته ۱ تضمین می‌شود که مقدار **flag** قبل از مقدار **x** بارگذاری شود .

■ برای رشته ۲ اطمینان حاصل می‌کنیم که اختصاص به **x** قبل از اختصاص **flag** رخ دهد.

همگام‌سازی سخت‌افزار

- بسیاری از سیستم‌ها برای پیاده‌سازی کد بخش بحرانی، پشتیبانی سخت‌افزاری ارائه می‌دهند.
- پردازنده‌های تک (Uniprocessors) می‌توانند وقفه‌ها را غیرفعال کنند.
 - کد در حال اجرا بدون تصاحب از پیش اجرا می‌شود.
 - به طور کلی در سیستم‌های چند پردازنده بسیار ناکارآمد است.
- ▶ سیستم‌عامل‌هایی که از این روش استفاده می‌کنند، قابلیت‌شان به طور گسترده قابل‌مقیاس نیست.
- به چند شکل از پشتیبانی سخت‌افزاری نگاه می‌کنیم:
 1. دستورالعمل‌های سخت‌افزاری
 2. متغیرهای اتمی (Atomic Variables)

دستورات سخت‌افزاری

■ دستورالعمل‌های سخت‌افزاری ویژگی‌های ویژه‌ای که به ما اجازه می‌دهند محتویات یک کلمه را آزمایش و اصلاح کنیم، یا محتویات دو کلمه را به صورت اتمی (بدون وقفه) جابجا کنیم.

■ دستورالعمل Test-and-Set

■ دستورالعمل مقایسه و تعویض (Compare-and-Swap)

دستور آزمایش و تنظیم

■ Definition

```
boolean test_and_set (boolean *target)
{
    boolean rv = *target;
    *target = true;
    return rv;
}
```

■ خصوصیات:

- به صورت اتمی اجرا می شود. یعنی اگر دو دستور `testandset` در هسته های مختلف اجرا شوند، اجرای آن ها متوالی خواهد نه همزمان.
- مقدار اصلی پارامتر ارسالی را برمی گرداند.
- مقدار جدید پارامتر ارسالی را روی **True** تنظیم می کند.

Solution Using test_and_set()

- متغیر اشتراکی Boolean به نام lock که مقدار اولیه آن false است.
- راه حل:

```
▪ do {  
    while (test_and_set(&lock))  
        ; /* do nothing */  
    /* critical section */  
    lock = false;  
    /* remainder section */  
} while (true);
```

- آیا این مشکل بخش بحرانی را حل می کند؟

دستور مقایسه و تعویض

■ Definition

```
int compare_and_swap(int *value, int expected, int new_value)
{
    int temp = *value;
    if (*value == expected)
        *value = new_value;
    return temp;
}
```

■ خصوصیات:

- به صورت اتمی اجرا می‌شود.
- مقدار اصلی پارامتر ارسالی را برمی‌گرداند.
- مقدار متغیر را روی مقدار پارامتر جدید `new_value` تنظیم می‌کند، اما تنها در صورتی که `*value == expected` درست باشد. یعنی تبادل تنها تحت این شرط انجام می‌شود.

راه کار با الگوریتم تعویض و جابجایی

- قفل عدد صحیح اشتراکی lock که مقدار اولیه آن ۰ است.
- راه حل:

- Does it solve the critical-section problem?

```
while I(true){
  while (compare_and_swap(&lock, 0, 1) != 0)
    ; /* do nothing */

  /* critical section */

  lock = 0;

  /* remainder section */
}
```

```
int compare_and_swap(int *value, int
expected, int new_value)
{
  int temp = *value;
  if (*value == expected)
    *value = new_value;
  return temp;
}
```

انتظار محدود با الگوریتم تعویض و جابجایی


```
boolean waiting[n]=false; int lock=0;
```

```
while (true) {  
    waiting[i] = true;  
    key = 1;  
    while (waiting[i] && key == 1)  
        key = compare_and_swap(&lock,0,1);  
    waiting[i] = false;  
    /* critical section */  
    j = (i + 1) % n;  
    while ((j != i) && !waiting[j])  
        j = (j + 1) % n;  
    if (j == i)  
        lock = 0;  
    else  
        waiting[j] = false;  
    /* remainder section */
```

```
}
```


انتظار محدود با الگوریتم تعویض و جابجایی

■ برای اثبات اینکه الزام انحصار متقابل برآورده شده است، توجه می کنیم که فرآیند P_i فقط در صورتی می تواند وارد بخش بحرانی خود شود که $waiting[i] == false$ یا $key == 0$ باشد.

• مقدار key تنها زمانی می تواند به ۰ برسد که دستور «مقایسه و تعویض» (CAS) اجرا شود. اولین فرآیندی که دستور «مقایسه و تعویض» را اجرا می کند، $key == 0$ را پیدا خواهد کرد. همه فرآیندهای دیگر باید منتظر بمانند. متغیر $waiting[i]$ تنها زمانی می تواند به $false$ تبدیل شود که فرآیند دیگری بخش بحرانی خود را ترک کند.

• برای اثبات اینکه الزام پیشرفت برآورده شده است، فرآیندی که بخش بحرانی را ترک می کند، $lock$ را روی ۰ تنظیم می کند یا $waiting[j]$ را روی $false$ قرار می دهد. هر دو مورد به فرآیندی که در انتظار ورود به بخش بحرانی خود است، اجازه ادامه می دهند.

■ برای اثبات اینکه الزام انتظار محدود برآورده شده است، توجه می کنیم که وقتی یک فرآیند بخش بحرانی خود را ترک می کند، آرایه $waiting$ را در ترتیب چرخشی $(i + 1, i + 2, \dots, n - 1, 0, \dots, i)$ - اسکن می کند. اولین فرآیندی را در این ترتیب که در بخش ورودی قرار دارد ($waiting[j] == true$) به عنوان فرآیند بعدی برای ورود به بخش بحرانی تعیین می کند. بنابراین، هر فرآیندی که در انتظار ورود به بخش بحرانی خود باشد، ظرف $n - 1$ دور این کار را انجام خواهد داد.

متغیرهای اتمی

■ افزایش یا کاهش مقدار یک عدد صحیح ممکن است شرایط مسابقه (race condition) ایجاد کند

■ متغیرهای اتمی (atomic variables) را می توان برای تضمین خروج متقابل (mutual exclusion) در موقعیت هایی که ممکن است رقابت داده ای (data race) روی یک متغیر واحد در حین به روز رسانی آن رخ دهد، مانند زمانی که یک شمارنده افزایش می یابد، استفاده کرد.

■ یکی از این ابزارها، متغیر اتمی است که به روزرسانی های اتمی (بدون وقفه) را روی انواع داده های اساسی مانند اعداد صحیح و بولی فراهم می کند.

■ برای مثال:

■ فرض کنید **sequence** یک متغیر اتمی باشد.

■ فرض کنید `increment()` عملیاتی روی متغیر اتمی `sequence` باشد.

■ دستور:

■ تضمین می کند که `sequence` بدون وقفه افزایش می یابد:

متغیرهای اتمی

increment() پیاده سازی تابع:

```
void increment(atomic_int *v)
{
    int temp;
    do {
        temp = *v;
    }
    while (temp != (compare_and_swap(v, temp, temp+1)));
}
```


قفل های Mutex یا انحصار متقابل

- راه حل های قبلی پیچیده و به طور کلی برای برنامه نویسان کاربردی در دسترس نیستند.
- طراحان سیستم عامل ابزارهای نرم افزاری برای حل مشکل بخش بحرانی می سازند.
- ساده ترین قفل انحصار متقابل (Mutex Lock) است.
 - متغیر بولی که نشان می دهد قفل در دسترس است یا خیر.
 - برای محافظت از یک بخش بحرانی با موارد زیر عمل کنید:
 - ابتدا یک قفل را با `acquire()` به دست آورید.
 - سپس قفل را با `release()` رها کنید.
 - صدورهای `acquire()` و `release()` باید اتمی باشند.
 - معمولاً از طریق دستورالعمل های اتمی سخت افزاری مانند مقایسه و تعویض پیاده سازی می شوند.
 - اما این راه حل نیازمند انتظار فعال (`busy waiting`) است.
 - بنابراین این قفل یک چرخش قفل (`spinlock`) نامیده می شود.

راه کار برای مسئله بخش بحرانی با قفل Mutex

```
while (true) {  
    acquire lock  
    critical section  
    release lock  
    remainder section  
}
```


سمافور

- سمافور ابزاری برای همگام‌سازی است که روش‌های پیچیده‌تری (نسبت به قفل‌های انحصار متقابل) را برای فرآیندها برای همگام‌سازی فعالیت‌هایشان ارائه می‌دهد.
 - **سمافور S:** یک متغیر عدد صحیح است.
 - فقط از طریق دو عملیات غیرقابل تقسیم (اتمی) قابل دسترسی است.
 - دستورات `wait()` یا `P` یا `signal()` یا `V`
- تعریف عملیات انتظار

```
wait(S) {  
    while (S <= 0)  
        ; // busy wait  
    S--;  
}
```

تعریف عملیات سیگنال

```
signal(S) {  
    S++;  
}
```


سمافور (ادامه)

■ ● **سمافور شمارش**: مقدار عدد صحیح می تواند روی یک دامنه بدون محدودیت قرار گیرد.

■ ● **سمافور دودویی**: مقدار عدد صحیح می تواند تنها بین ۰ و ۱ قرار گیرد.

■ ● **مشابه قفل درگیری متقابل (Mutex Lock)**

■ ● می توان یک سمافور شمارش S را به عنوان یک سمافور دودویی پیاده سازی کرد.

■ ● با استفاده از سمافورها می توانیم مشکلات مختلف همگام سازی را حل کنیم.

مثال کاربرد سمافور

■ راهکار برای مسئله بخش بحرانی

• یک سمافور mutex با مقدار اولیه ۱

```
wait(mutex);
```

```
CS
```

```
signal(mutex);
```

■ فرآیندهای P1 و P2 را در نظر بگیرید که دارای دو دستورالعمل S1 و S2 هستند و الزام این است که S1 قبل از S2 اتفاق بیفتد.

■ یک سمافور "synch" ایجاد کنید که مقدار اولیه آن ۰ است.

```
P1:
```

```
S1;
```

```
signal(synch);
```

```
P2:
```

```
wait(synch);
```

```
S2;
```


پیاده سازی سمافور

- باید تضمین شود که هیچ دو فرآیندی نمی‌توانند `wait()` و `signal()` را روی یک سمافور مشابه در یک زمان اجرا کنند.
- بنابراین، پیاده‌سازی به مشکل بخش بحرانی تبدیل می‌شود که در آن کدهای `wait` و `signal` در بخش بحرانی قرار می‌گیرند.
- حالا ممکن است انتظار فعال (`busy waiting`) در پیاده‌سازی بخش بحرانی وجود داشته باشد.
- کد پیاده‌سازی کوتاه است.
- انتظار فعال کمی وجود دارد اگر بخش بحرانی به ندرت اشغال شود.
- توجه داشته باشید که برنامه‌ها ممکن است زمان زیادی را در بخش‌های بحرانی صرف کنند و بنابراین این راه‌حل خوبی نیست.

پیاده سازی سمافور بدون انتظار فعال

- همراه با هر سمافور یک صف انتظار مرتبط وجود دارد.
- هر ورودی در یک صف انتظار دارای دو داده است:
 - مقدار (از نوع عدد صحیح)
 - اشاره گر به رکورد بعدی در لیست
- دو عملیات وجود دارد:
 - **مسدود کردن (Block):** فرآیندی که این عملیات را فراخوانی می کند در صف انتظار مناسب قرار می دهد.
 - **بیدار کردن (Wakeup):** یکی از فرآیندهای موجود در صف انتظار را حذف کرده و آن را در صف آماده قرار می دهد.

پیاده سازی سمافور بدون انتظار فعال (ادامه)

■ صف انتظار

```
typedef struct {  
    int value;  
    struct process *list;  
} semaphore;
```


پیاده سازی سمافور بدون انتظار فعال (ادامه)

```
wait(semaphore *S) {  
    S->value--;  
    if (S->value < 0) {  
        add this process to S->list;  
        sleep();  
    }  
}
```

```
signal(semaphore *S) {  
    S->value++;  
    if (S->value <= 0) {  
        remove a process P from S->list;  
        wakeup(P);  
    }  
}
```


Problems with Semaphores

- استفاده نادرست از عملیات‌های سِمافور
 - `wait(mutex) ... signal(mutex)`
 - ▶ چندین فرایند در ناحیه بحرانی خود هستند.
 - `wait(mutex) ... wait(mutex)`
 - فرآیند تا ابد به خواب می‌رود.
 - Omitting of `wait(mutex)` and/or `signal(mutex)`
- این موارد - و موارد دیگر - نمونه‌هایی از اتفاقاتی هستند که می‌توانند در صورت استفاده نادرست از سِمافورها و سایر ابزارهای همگام‌سازی رخ دهند.

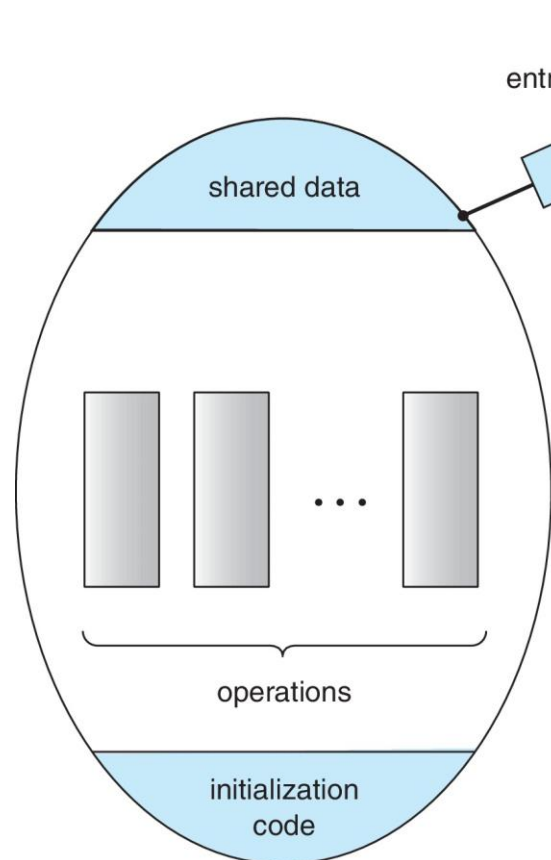
Monitors

- یک نوع داده انتزاعی (Abstract Data Type) ADT که یک مکانیزم راحت و مؤثر برای همگام‌سازی فرآیند را فراهم می‌کند.
- نوع داده انتزاعی، متغیرهای داخلی فقط توسط کد درون رویه (مانیتور) قابل دسترسی هستند.
- فقط یک فرآیند می‌تواند در یک زمان در داخل مانیتور فعال باشد.
- نحوه نگارش شبه کد یک مانیتور:

```
monitor monitor-name
{
    // shared variable declarations
    function P1 (...) { ... }
    function P2 (...) { ... }
    function Pn (...) {.....}
    initialization code (...) { ... }
}
```


Schematic view of a Monitor

❖ عبارت "مانیتور" (monitor) تضمین می کند که تنها یک فرآیند در یک زمان درون مانیتور فعال باشد

❖ ساختار مانیتور (monitor construct) برای مدل سازی برخی از طرح های همگام سازی به قدر کافی قدرتمند نیست .

❖ برای این منظور، ما باید مکانیزم های همگام سازی اضافی تعریف کنیم. این مکانیزم ها توسط ساختار شرط (condition construct) ارائه می شوند.

❖ برنامه نویسی که نیاز به نوشتن یک طرح همگام سازی سفارشی دارد، می تواند یک یا چند متغیر از نوع شرط (condition) تعریف کند.

پیاده سازی مانیتور با استفاده از سِمافور

■ متغیرها

```
semaphore mutex  
mutex = 1
```

■ هر تابع P با موارد زیر جایگزین می شود:

```
■ Function P () {  
    wait (mutex) ;  
    ...  
    body of P ;  
    ...  
    signal (mutex) ;  
}
```

■ انحصار متقابل درون یک مانیتور تضمین می شود.

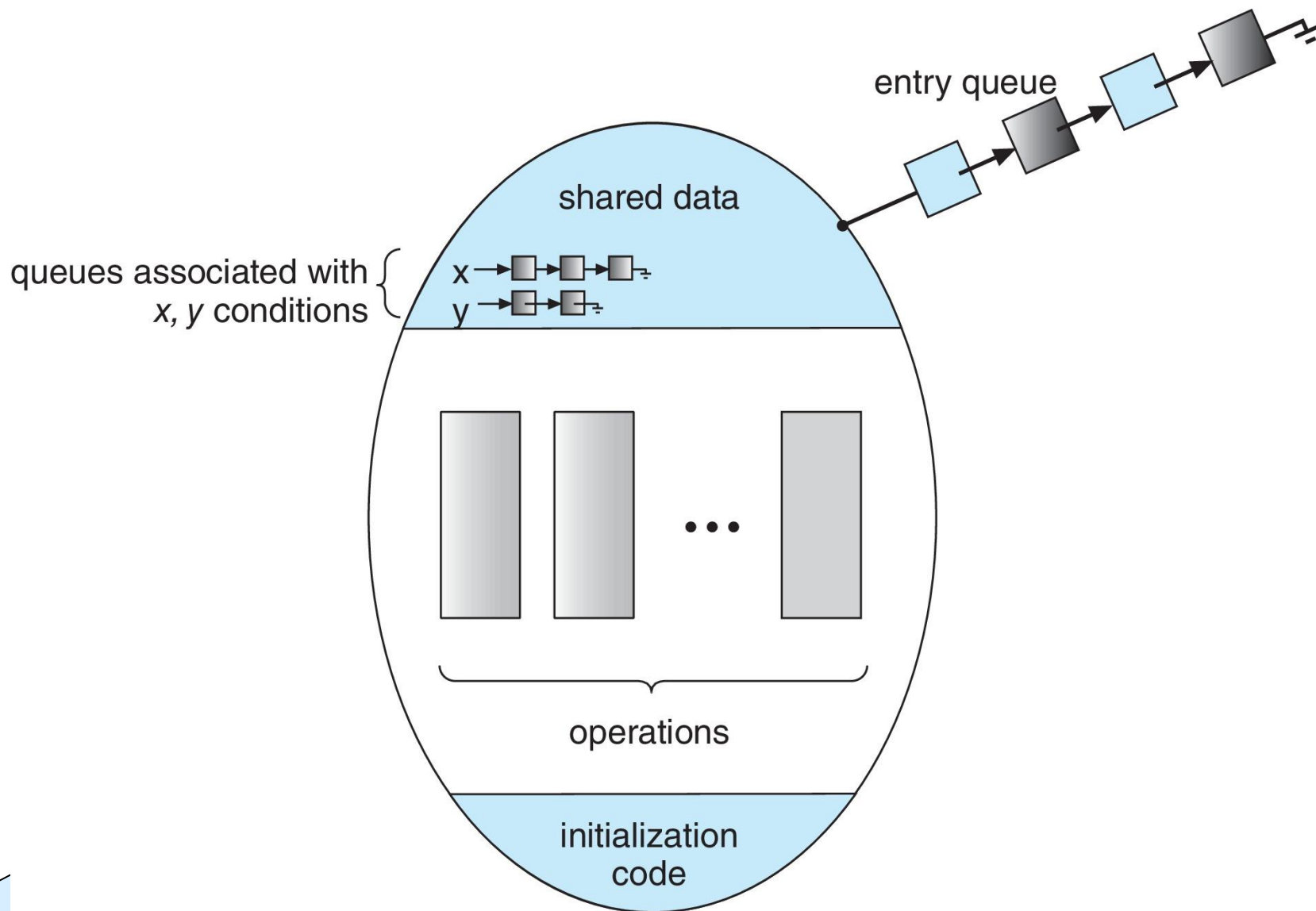

Condition Variables

- **condition x, y;**
 - دو عملیات روی یک متغیر شرط مجاز است:
 - **x.wait():** فرآیندی که این عملیات را فراخوانی می کند تا زمانی که **x.signal()** داده شود، معلق می شود.
 - **x.signal():** یکی از فرآیندهایی را که **x.wait()** را فراخوانی کرده اند (در صورت وجود) از سر می گیرد.

Monitor with Condition Variables

Usage of Condition Variable Example

- فرآیندهای P1 و P2 را در نظر بگیرید که نیاز به اجرای دو دستورالعمل S1 و S2 دارند و الزام این است که S1 قبل از S2 اتفاق بیفتد.
- یک مانیتور با دو تابع F1 و F2 ایجاد کنید که به ترتیب توسط P1 و P2 فراخوانی می‌شوند.
- یک متغیر شرطی “X” که مقدار اولیه آن ۰ است.
- یک متغیر بولی “done”

F1:

```
S1;  
done = true;  
x.signal();
```

F2:

```
if done = false  
    x.wait()  
S2;
```


پیاده سازی مانیتور با سمافور

- پیاده سازی مانیتور با سمافور
- برای هر مانیتور، یک سمافور دودویی به نام `mutex` (که در ابتدا مقدار آن ۱ است) برای تضمین دسترسی متقابل در نظر گرفته می شود.
- یک فرایند باید قبل از ورود به مانیتور دستور `wait(mutex)` را اجرا کند و بعد از خروج از مانیتور دستور `signal(mutex)` را اجرا کند
- ما در پیاده سازی خود از طرح `signal-and-wait` استفاده خواهیم کرد. از آنجایی که فرایند سیگنال دهنده باید منتظر بماند تا فرایند از سر گرفته شده، مانیتور را ترک کند یا منتظر بماند، یک سمافور دودویی اضافی به نام `next` معرفی می شود که در ابتدا مقدار آن ۰ است.
- فرایندهای سیگنال دهنده می توانند از `next` برای تعلیق خود استفاده کنند. همچنین یک متغیر صحیح به نام `next_count` برای شمارش تعداد فرایندهای معلق بر روی `next` در نظر گرفته می شود.

Single Resource allocation

- تخصیص یک منبع واحد بین فرآیندهای رقیب با استفاده از اعداد اولویت که حداکثر زمانی را که یک فرآیند برای استفاده از منبع برنامه ریزی کرده است، مشخص می کند.
- در اینجا R نمونه ای از نوع ResourceAllocator است.
- دسترسی به تخصیص دهنده منابع (ResourceAllocator) از طریق موارد زیر انجام می شود:
- که در آن t حداکثر زمانی است که یک فرآیند برای استفاده از منبع برنامه ریزی کرده است.

```
R.acquire (t) ;  
...  
access the resurce ;  
...  
R.release ;
```


A Monitor to Allocate Single Resource

```
monitor ResourceAllocator
{
    boolean busy;
    condition x;
    void acquire(int time) {
        if (busy)
            x.wait(time);
        busy = true;
    }
    void release() {
        busy = false;
        x.signal();
    }
    initialization code() {
        busy = false;
    }
}
```


Single Resource Monitor (Cont.)

▪ کاربرد:

`acquire`

`...`

`release`

▪ استفاده نادرست از عملیات‌های مانیتور

- `release () ... acquire ()`
- `acquire () ... acquire ()`
- Omitting of `acquire ()` and/or `release ()`

زنده بودن

- ممکن است فرآیندها در هنگام تلاش برای به دست آوردن یک ابزار همگام‌سازی مانند قفل انحصار متقابل (Mutex Lock) یا سِمافور، به طور نامحدود منتظر بمانند.
- انتظار نامحدود، معیارهای پیشرفت و انتظار محدود که در ابتدای این فصل مورد بحث قرار گرفت را نقض می‌کند.
- **زنده بودن (Liveness):** به مجموعه‌ای از ویژگی‌هایی اشاره دارد که یک سیستم برای اطمینان از پیشرفت فرآیندها باید از آن‌ها پیروی کند.
- **انتظار نامحدود نمونه‌ای از شکست زنده بودن (Liveness Failure)** است.

زنده بودن

- **بن بست (Deadlock):** دو یا چند فرآیند به طور نامحدود منتظر رویدادی هستند که فقط می تواند توسط یکی از فرآیندهای در حال انتظار ایجاد شود.
- فرض کنید S و Q دو سِمافور هستند که مقدار اولیه آنها ۱ است.

P_0	P_1
wait(S) ;	wait(Q) ;
wait(Q) ;	wait(S) ;
...	...
signal(S) ;	signal(Q) ;
signal(Q) ;	signal(S) ;

- در نظر بگیرید که اگر P_0 دستور wait(S) و P_1 دستور wait(Q) را اجرا کند. هنگامی که P_0 دستور wait(Q) را اجرا می کند، باید تا زمانی که P_1 دستور signal(Q) را اجرا کند، منتظر بماند.
- با این حال، P_1 تا زمانی که P_0 دستور signal(S) را اجرا نکند، در حال انتظار است.
- از آنجایی که این عملیات signal() هرگز اجرا نمی شوند، P_0 و P_1 دچار بن بست شده اند

زنده‌بودن

- سایر اشکال بن‌بست:
- گرسنگی: (Starvation) بلاک شدن نامحدود
- فرآیندی ممکن است هرگز از صف سِمافوری که در آن معلق (sleep) است، حذف نشود.

مثال‌های از کاربرد مفاهیم همگام‌سازی

Classical Problems of Synchronization

- مسائل کلاسیک برای تست رویکردهای همگام‌سازی جدید
 - مسئله بافر محدود: (Bounded-Buffer Problem)
 - مسئله نویسندگان و خوانندگان
 - مسئله فیلسوفان گرسنه

مسئله بافر محدود

- این مسئله شامل n بافر است که هر کدام می‌تواند فقط یک آیتیم را در خود جای دهد.
- یک سیمافور به نام **mutex** وجود دارد که مقدار اولیه آن برابر با 1 است.
- یک سیمافور دیگر به نام **full** با مقدار اولیه 0 وجود دارد.
- و در نهایت یک سیمافور به نام **empty** با مقدار اولیه n داریم.
- همچنین لازم است تا ساختار فرایند تولیدکننده (producer process) و ساختار فرایند مصرف‌کننده (consumer process) تعریف شود.
- **توجه:** در این بخش، جزئیات مربوط به ساختار فرایندها ذکر نشده است.

مسئله بافر محدود (ادامه)

- The structure of the producer process

```
while (true) {  
    ...  
    /* produce an item in next_produced */  
    ...  
    wait(empty);  
    wait(mutex);  
    ...  
    /* add next produced to the buffer */  
    ...  
    signal(mutex);  
    signal(full);  
}
```


Bounded Buffer Problem (Cont.)

- The structure of the consumer process

```
while (true) {  
    wait(full);  
    wait(mutex);  
  
    ...  
    /* remove an item from buffer to next_consumed */  
  
    ...  
    signal(mutex);  
    signal(empty);  
  
    ...  
    /* consume the item in next consumed */  
  
    ...  
}
```

مسئله خوانندگان و نویسندگان

■ مسئله خوانندگان و نویسندگان (Readers-Writers Problem)

■ در این مسئله، یک مجموعه داده مشترک بین چندین فرایند همزمان به اشتراک گذاشته شده است.

- **خوانندگان Reader:** این فرایندها فقط مجاز به خواندن داده‌ها هستند و هیچ گونه تغییری در آن‌ها ایجاد نمی‌کنند.
- **نویسندگان Writers:** این فرایندها می‌توانند هم داده‌ها را بخوانند و هم بنویسند.

■ مسئله:

- اجازه دهیم چندین خواننده بتوانند همزمان داده‌ها را بخوانند.
- فقط یک نویسنده می‌تواند به طور همزمان به داده‌های مشترک دسترسی پیدا کند.
- چندین رویکرد مختلف برای نحوه مدیریت خوانندگان و نویسندگان وجود دارد که همه آن‌ها شامل نوعی اولویت‌بندی هستند.

(ادامه) مسئله خوانندگان و نویسندگان

داده‌های مشترک:

- مجموعه داده
- سیمافور `rw_mutex` که در ابتدا مقدار آن ۱ است.
- سیمافور `mutex` که در ابتدا مقدار آن ۱ است.
- یک عدد صحیح `integer` به نام `read_count` که در ابتدا مقدار آن ۰ است.

(ادامه) مسئله خوانندگان و نويسندگان

■ ساختار فرآيند نويسنده

```
while (true) {  
    wait(rw_mutex);  
    ...  
    /* writing is performed */  
    ...  
    signal(rw_mutex);  
}
```


(ادامه) مسئله خوانندگان و نویسندگان

■ ساختار فرآیند نویسنده

```
while (true){
    wait(mutex);
    read_count++;
    if (read_count == 1) /* first reader */
        wait(rw_mutex);
        signal(mutex);

    ...
    /* reading is performed */
    ...
    wait(mutex);
    read_count--;
    if (read_count == 0) /* last reader */
        signal(rw_mutex);
    signal(mutex);
}
```

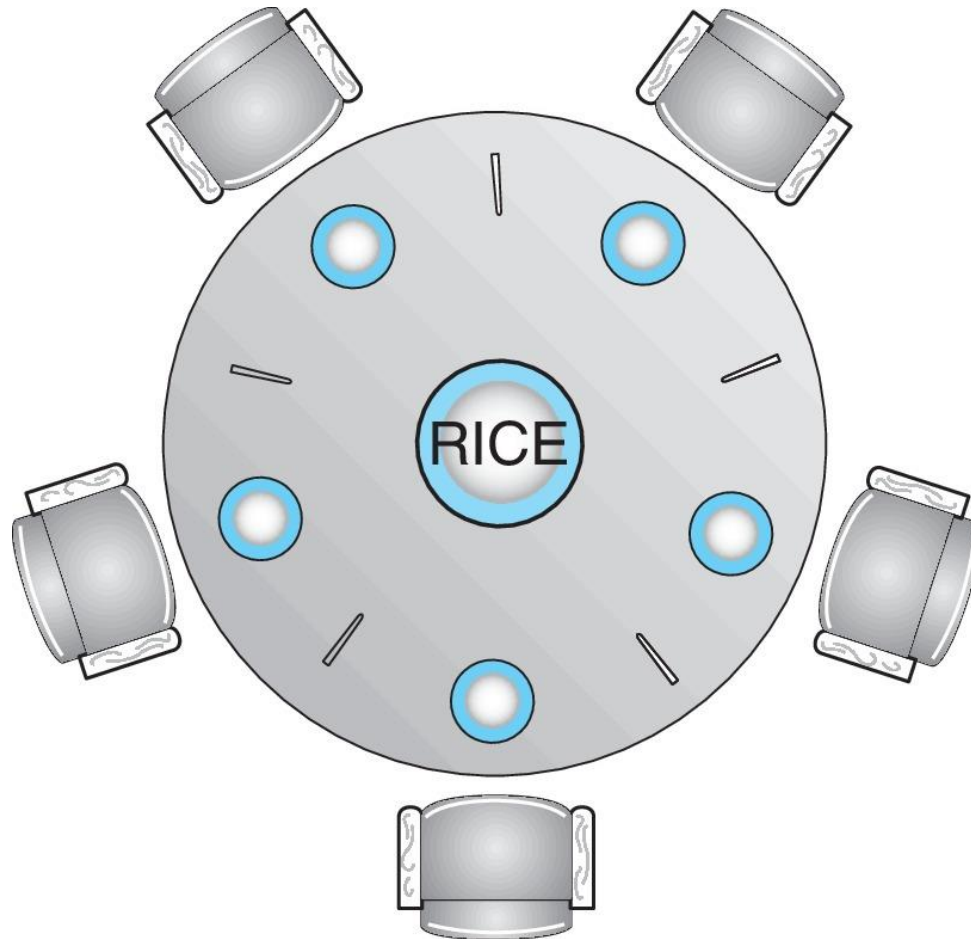

Readers-Writers Problem Variations

- **مشکل قفل شدگی خواننده اول (First Reader-Writer Problem):**
 - ▶ راه حلی که در اسلاید قبلی ارائه شد، می تواند منجر به وضعیتی شود که یک فرایند نویسنده هرگز نتواند عمل نوشتن را انجام دهد. این مشکل به عنوان "قفل شدگی خواننده اول" شناخته می شود.
- **مشکل قفل شدگی خواننده دوم (Second Reader-Writer Problem):**
 - ▶ "قفل شدگی خواننده دوم" نسخه ای از مشکل "قفل شدگی خواننده اول" است که در آن بیان می شود:
 - ▶ به محض اینکه یک نویسنده برای نوشتن آماده شود، دیگر به هیچ "خواننده ای که تازه وارد شده" اجازه خواندن داده ها داده نمی شود.
 - ▶ هر دو مشکل قفل شدگی خواننده اول و دوم می توانند منجر به **گرسنگی** (یعنی انتظار بی محدود) برای برخی فرایندها شوند. همین موضوع باعث ایجاد رویکردهای متنوع تری برای حل این مسئله شده است.

Dining-Philosophers Problem

Dining-Philosophers Problem

■ فرض می‌کنیم ۵ فیلسوف وجود دارد.

• داده‌های مشترک:

○ کاسه برنج (مجموعه داده)

○ یک آرایه از ۵ سیمافور به نام چنگال که هر کدام در ابتدا مقدار ۱ دارند (هر سیمافور نشان‌دهنده در دسترس بودن یک چپستیک است).

• هر فیلسوف **i** به ترتیب زیر عمل می‌کند:

○ ابتدا تلاش میکند تا چنگال سمت چپ و سپس چنگال سمت راست را بردارد.

○ فیلسوف غذا می‌خورد.

○ سپس چپستیک‌ها را روی میز قرار می‌دهد تا فیلسوفان دیگر بتوانند از آنها استفاده کنند.

Dining-Philosophers Problem Algorithm

- **Semaphore Solution**

- The structure of Philosopher i :

```
while (true){  
    wait (chopstick[i] );  
    wait (chopstick[ (i + 1) % 5] );  
    /* eat for awhile */  
  
    signal (chopstick[i] );  
    signal (chopstick[ (i + 1) % 5] )  
    /* think for awhile */  
}
```

- What is the problem with this algorithm?

Monitor Solution to Dining Philosophers

monitor DiningPhilosophers

```
{ enum {THINKING; HUNGRY, EATING} state [5];
  condition self [5];
  void pickup (int i) {
    state[i] = HUNGRY;
    test(i);
    if (state[i] != EATING) self[i].wait;
  }
  void putdown (int i) {state[i] = THINKING;
    // test left and right neighbors
    test((i + 4) % 5);
    test((i + 1) % 5); }

  void test (int i) {
    if ((state[(i + 4) % 5] != EATING) && (state[i] == HUNGRY) && (state[(i + 1)
    % 5] != EATING) ) {
      state[i] = EATING ;
      self[i].signal () ;
    }
  }
  initialization_code() {for (int i = 0; i < 5; i++){
    state[i] = THINKING;}
}
```


Solution to Dining Philosophers (Cont.)

- هر فیلسوف `i` عملیات `pickup` و `putdown` را به ترتیب مقابل فراخوانی می کند.

```
DiningPhilosophers.pickup(i);
```

```
/** EAT */
```

```
DiningPhilosophers.putdown(i);
```

- **توجه:** در این سناریو، بن بست وجود ندارد اما احتمال گرسنگی (**Starvation**) برای برخی فیلسوفان وجود دارد (یعنی ممکن است یک فیلسوف برای مدت زمان نامحدودی منتظر بماند تا بتواند دو چنگال مورد نیاز خود را بردارد).

پایان فصل

